

Przedpłata (za egz. nieobowiązkowe) na miesiąc listopad 1,30 zł.

Krotoszyński

Cena ogłoszeń miejscowych za wiersz milimetr. (1-lam) lub jego miejsce 10 groszy.

Oređownik Powiatowy

wychodzi w środy i soboty.

Administracja: D R U K A R N I A — K R O T O S Z Y Ń, UL. KOZMIŃSKA 2. TEL. 164.

REDAKCJA DZIAŁU URZĘDOWEGO — STAROSTWO W KROTOSZYNIE — TELEFON 39.

Uzupełnienie ogłoszenia o wyborach do Sejmiku Powiatowego.

W ogłoszeniu o wyborach do Sejmiku Powiatowego (Oređownik Powiat. nr. 83 z 26. X. br. zakradł się błąd, który niniejszem prostuję a mianowicie:

Do głosowania uprawnieni są wszyscy, którzy ukończyli w dniu wyłozenia listy 21 rok życia i mają od 12 sierpnia b. r. lub wcześniej miejsce stałego zamieszkania w powiecie, są obywatelami Państwa Połskiego i posiadają pełnię honorowych praw obywatelskich o ile są zapisani w listach wyborczych.

Krotoszyn, 2 listopada 1932 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatow.

(—) KASPRZAK.

L. dz. 5220/32 WP.

Komunikat

w sprawie zalesień nieużytków i użytków ornych, nie będących własnością Państwa.

W razie sztucznego zalesienia gruntów, nie będących gruntami leśnymi, a uznanych przez Starostwo za nienadające się do innej niż leśna uprawy zalesione grunty w myśl art. 7 rozp. Prez. Rzeczp. z dnia 24 VI 27 r. Dz. Ust. Nr. 57 poz. 504 wolne są od podatków państwowych w ciągu 30 lat, licząc od roku następującego po dokonaniu zalesienia. Jako grunty, nie nadające się do innej niż leśna uprawa, mogą być uznane nieużytki o charakterze lotnych piasków; gleby suche, piaskowe i inne, bardziej przydatne do uprawy leśnej niż rolnej, enklawy i półenklawy wśród lasów; grunty, wyrównywane granice leśne jak też te przestrzenia, zalesienia których wymaga interes publiczny.

Grunty orne, podlegające obowiązkowi parcelacyjnemu, a na zalesienie których uzyskano zezwolenie, są wyłączone z pod obowiązku parcelacyjnego i korzystają z praw art. 7 powyższego rozporządzenia stosownie do art. 2 i 3 rozp. Prezyd. Rzeczp. z dnia 24 II 28 r. Dz. Ust. Nr. 25 poz. 210. Zezwolenie na zalesienie udziela Starostwo.

Zalesione grunty, o ile łącznie z posiadanym lasem nie przekraczają 30 ha, winny być ujęte w programie gospodarczym, a o ile przekraczają 30 ha winne być włączone do planu urządzeniowego.

Starosta Powiatowy: Kasprzak.

Nr. L. 6/10.

Zakup koni.

Korpus Oehrony Pogranicza chce zakupić 40 koni wierzchowych w cenie od 600 do 800 zł. za sztukę. Konie te muszą być 3½ letnie (wyrównane 4 zęby stałe) i starsze, miary łaskowej bez podków od 155 cm. wzwyż, o szlachetnym wyglądzie, prawidłowej budowie i ładnych ruchach. Tylko wałachy i klacze.

Siwa i srokata maść niedopuszczalna.

Wszystkie konie muszą mieć udowodnione pochodzenie ze strony ojca.

Partja zgłoszonych do Komisji koni nie może być niższą niż 10 koni.

Termin dostawy do dn. 1 grudnia b. r.

Zapłata za każdą partję zakupionych koni po skutecznieniu malleinizacji i skonstatowaniu wyników teje gotówką na miejscu.

Wrazie przyjęcia oferty, zawarta zostanie odpowiednia umowa zabezpieczona kaucją w wysokości 5% od zaferowanej sumy za konie.

Termin składania ofert do dn. 1/XI. b. r.

P. S. Oferty prosimy skierowywać wprost do Korpusu Oehrony Pogranicza — Warszawa, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

SZEF WETERYNARJI, (—) Płk. Badowski.

Okólnik

Inspektora Szkolnego w Krotoszynie w sprawie uczczenia pamięci Ignacego Łukasiewicza.

W dniu 23. b. m. odbędzie się w Krośnie jako kolebec światowego przemysłu naftowego uroczystość odsłonięcia pomnika wielkiego Polaka, odkrywey nafty i twórcy przemysłu naftowego, a zarazem wysokiej wartości człowieka obywatela — Ignacego Łukasiewicza.

Zarządza, aby w dniu tym odbyły się w czasie zajęć szkolnych we wszystkich szkołach średnich ogólnokształcących, seminarjach nauczycielskich, szkołach zawodowych, wydziałowych i powszechnych pogadanki o Łukasiewiczu i znaczeniu jego odkrycia dla cywilizacji świata. Jako materiał do pogadań mogą służyć między innymi także artykuły o Łukasiewiczu, zamieszczane w obecnym czasie w różnych czasopiśmiech.

Z Kuratora Okręgu Szkolnego (—) Dr. St. Durek.

Do wszystkich szkół powszechnych pow. krotoszyńskiego

Powyższy okólnik Kuratorjum podaje do wiadomości i zastosowania się. Ze względu na opóźnienie należy pogadanki urządzić niezwłocznie po otrzymaniu okólnika do wiadomości.

p. o. Inspektor Szkolny (—) Wł. Jurasz.

Dział nieurzędowy.

Inspektor Szkolny w Krotoszynie

Nr. 2374/32

Do

Krotoszyn, dnia 2-go listopada 1932 roku.

**Sprawozdanie roczne
z wychowania fizycznego**

**P. P. Kierowników wszystkich szkół powszechnych w powiecie i szkoły
wydziałowej w Krotoszynie.**

Celem sporządzenia terminowego zestawienia dla Kuratorjum O.S.P. i Ministerstwa W.R i O.P. polecam PP. Kierownikom sporządzić sprawozdanie roczne z wychowania fizycznego za rok szkolny 1931/32 według niżej podanego wzoru i nadesłać **w nieprzekraczalnym terminie do dnia 7. listopada br.**

Sprawozdanie sporządzić należy na całym arkuszu.

p. o Inspektor Szkolny: (-) WŁ. JURASZ.

Stopień organizacyjny w szkole

Miejscowość

Gmina

Powiat

Stan wychowania fizycznego w szkole w roku
szkolnym 1931/32

a) sale gimn. b) boisko c. ich wymiary w m ²	a) przyrządy gimnastyczne b) przybory do gier i zabaw c) sprzęt sportowy	a) nazwiska prowadzących w. f. w szkole b) ich kwalif. zawod. z w. f.	Ilość godzin ćwiczeń ciele- snych w po- szczególnych oddziałach	Warunki do uprawiania sportów w danej miejscow.	a) Drużyna harcerska b) Kolo Przy- jacioł Harc.	Inne organi- zacje	Wycieczki turystyczno- krajoznawcze	Uwagi dodatkowe.
---	--	---	---	--	--	-----------------------	---	------------------

Walka ze szczurami.

W tych dniach wydało Starostwo powiatu krotoszyńskiego zarządzenie tępienia szczurów we wszystkich miastach i tych wioskach, gdzie szcuchy pojawiły się w większej ilości. Władze administracyjne wychodzą z założenia, że odszczurzenie osiedli ludzkich jest ważną sprawą społeczną i liczą na współdziałanie i chętną współpracę uświadomionego obywatelstwa.

Poniżej przytaczamy, z małemi zmianami podtytułowaniem warunkami lokalnymi, artykuł Dr. Filipa Eisenberga, kierownika Państwowego Zakładu Higieny w Krakowie, drukowanego w dodatku do Nr. 291 „Ilustrowanego Kurjera Codziennego“ z dnia 20. X. b. r.

Od niepamiętnych czasów szczur jest niepożądanym towarzyszem i współbiedziakiem zbiorowisk ludzkich i od lat tysięcy toczy się zacięta walka człowieka ze szczurem. Dwa są tej walki zasadnicze motywy. Naprzód ekonomiczny, bo szczur jest stworzeniem niewiarygodnie płodnym — jedna para może w ciągu roku mieć 862 młode, a potomstwo jej w ciągu lat może w poszczególnych warunkach dojść biliona (!) osobników.

Wyprodukowanie tej olbrzymiej masy żywej substancji, wymaga oczywiście ogromnej ilości pokarmów, które szczur rabuje człowiekowi. Szkody, jakimi obciążają gospodarke społeczną szcuchy, obliczono w małej Danji na 10 milionów koron w Niemczech na 5 — 6 milionów marek w złocie, w Anglii na 15 milionów funtów, a w Stanach Zjedn. Am. na 200 milj. dolarów rocznie.

Oprócz pożerania, rzsypywania i zanieczyszczenia środków żywności w spichrzach, targowcach, magazynach środków tych, rzeźniach, kurkach itp. rejestr grzechów szczura obciążony jest przegryzaniem podłóg i drzwi, rur wodociagowych i gazowych, przewodów elektrycznych, podkopywaniem budowli.

Drugim zasadniczym tej walki motywem jest fakt, że szczur może być dla człowieka przenośnikiem różnych chorób zakaźnych, jako to żółta czka zakaźnej, duru brzusznego, czerwonki, tryhinozy (włosienicy), a nade wszystko dżumy. Znana jest powszechnie pierwszorzędna rola, jaką szcuchy

ry (rzadziej inne gryzonie i gnieźdzące się na nich pchły odgrywiają w epidemiologii tej groźnej zarazy. Gnieźdzenie się szczurów w sąsiedztwie zbiorników pokarmowych: człowieka czyni je pod tym względem szczególnie niebezpiecznymi.

Jak walczyć z plagą szczurów?

A teraz rozejrzymy się w środkach, jakimi możemy rozporządzać w tej trudnej walce. Kroniki średniowieczne opowiadają o t. zw. szczurólach, którzy przy pomocy zaklęć i muzyki „czarowali“ szcuchy i wyprowadzali je poza mury miast gdzie ginęły. Środki mechaniczne, zalepianie dostępu do nor itp. mają naogół małą skuteczność — co najwyżej mogą na pewien czas wystraszyć szcuchy z danego miejsca. Pewną, choć ograniczoną skuteczność, można w pewnych warunkach przynajmniej niektórym zwierzętom - tępiciełom szczurów jak kotom, łasicom, pewnym rasom psów (foksterjerom), a w Indjach i Egipcie nusugosom (mongustom) i ichneumonem (szcuchy Faraona). Według Buchanana w osiedlach wiejskich i małomiastekskich obecność kotów w ilości ponad 50% ilości domostw zabezpiecza miejscowość od szczurów, a temsamem od dżumy.

Najważniejszą wszelkie bronią w walce ze szczurami są środki biologiczne (zarazki) i środki chemiczne. Ponieważ środki te muszą się dostawać do przewodu pokarmowego — muszą tedy w dużej ilości i na wielkiej przestrzeni być zaofiarowane szczurom; ponieważ nadto są czynniki chorobotwórcze, przeto od skutecznego środka z tych obu grup musimy żądać: 1) aby był łatwy w użyciu, 2) aby przez szcuchy był z ochotą spożywany 3) aby bił szcuchy w proporcji 80--100%, 4) żeby był nieszkodliwy dla człowieka i zwierząt domowych, wreszcie 5) żeby był tani.

Zarazki, wyhodowane przeważnie z okazji epidemj wśród szczurów lub myszy, wywołują, dostawszy się do przewodu pokarmowego, zatrucie ustroju jadami i zakażenie krwi po części śmiertelne. W pewnych warunkach (trudno dających się ustalić), zarazki te nabywają po przejściu przez pierwsze ofiary takiej siły zakaźnej, że szerzą się dalej, wywołując wśród szczurów epidemje, czemu sprzyja fakt pożerania padłych osobników przez

ich towarzyszy. Słabą stroną tego systemu odszczurzenia jest duża chwilejność funkcji zakażenia, a przede wszystkim zdolności szerzenia się nagminnego, tak że nawet w warunkach laboratoryjnych odsetek zabijanych szczerów waha się od 20-80%. Wrazem tej niepewności jest, że w systemie ratynowym mocno ostatnio propagowanym, uznano za stosowne uzupełnić działanie bakteriacyjne przez truciznę (z cebuli morskiej), która w 3 tygodnie po zastosowaniu bakterij ma „kończyć” niedobitki z pierwszej kampanji. Ponadto są to zarazki z grupy, w której niebrak i wrogów człowieka, a choć „szkodniki szczerze” są wyspecjalizowane do bicia tego gatunku, nie można zaręczyć, czy wyjątkowo „przez pomyłkę” nie dadzą się we znaki człowiekowi lub zwierzętom domowym, za czembym przemawiało kilka przypadków, opisanych w latach ostatnich.

Najlepszą trucizną: sacharki z cebuli morskiej.

Wśród trucizn roślinnych niewątpliwie pierwsze miejsce zajmuje wyciąg z t. zw. „cebuli morskiej” (*Scilla maritima*). O ile jest on należycie sporządzony ze świeżych, soczystych ośloniek tej cebuli i odpowiednio przechowywany, skuteczność trująca jego jest znaczna (100% szczerów ginie) i dość stała. Najważniejszą jednak zaletą jego jest wielokrotnie stwierdzony, zarówno w pracowniach, jak doświadczeniach masowych nieszkodliwość dla człowieka i zwierząt domowych.

Jak należy przeprowadzić kampanję? Warunkiem pełnej skuteczności jest nie tylko pełnowartościowość samej trucizny, ale także racjonalny sposób jej stosowania. Na dzień przed wyłożeniem trutki należy w miarę możności uporządkować miejsca, w których ma się przeprowadzić odszczurzenie, więc piwnice, składy, spichlerze itd.

W naszych warunkach najodpowiedniejszą trutką jest „Ratol” (Fabryka chemiczno farm. „Sanator” Bydgoszcz) i ciasto fosforowe. Sposób użycia „Ratolu” dołącza fabryka do każdej przesyłki trutki. Poza to można zwrócić się wprost do fabryki po bliższe informacje.

Najważniejszą jest rzeczą, żeby cała manipulacja z trutką nie była wykonywana bezpośrednio za pomocą gołych rąk ludzkich, bo woń ludzka wystraszyłaby nader wrażliwe na nią szczerzy i uniemożliwiłaby spożycie trutki. Poza to należy przestrzegać zasady, że w czasie jednej kampanji należy używać tylko jednej i tej samej trutki; natomiast przy następnym odszczurzeniu winno się trutkę zmienić.

Po zakończeniu kampanji należy dziury zabić tłuozonem szkłem i zacementować, aby uniemożliwić ponowne zamieszkanie nor przez przybyszy z zewnątrz. Leży w naturze każdej akcji odszczurzenia, że żaden nawet najskuteczniejszy środek nie zdoła w jednej kampanji bez reszty wytepić wszystkich szczerów, dlatego trzeba będzie od czasu do czasu raz względnie dwa razy w roku, zależnie od pojawienia się szkodników w większej ilości, zdobyć się na nowy wysiłek.

Z blizka i daleka

Stanowisko Wysokiego Komisarza Ligi Narodów, wakujące po śmierci hr. Gravy'ego objął członek sekretarjatu Ligi Narodów Duńczyk Rosting. Jest on dobrze obznajmiony ze sprawami gdańskimi, gdyż był ich referentem w charakterze członka sekretarjatu Ligi Narodów. Rosting w tygodniu ubiegłym składał wizyty kurtuazyjne w Warszawie. Rząd Polski wystąpił już do Wysokiego Komisarza

Ligi Narodów z wnioskiem, by na stanowisko urzędników W. M. Gdańska powołano tylko obywateli tego miasta. Chodzi o zmianę przepisów umowy warszawskiej, która zapewniała obywatelstwo gdańskie każdemu, kto był przyjęty na urzędnika W. M. Gdańska. W praktyce wyglądało tak, że urzędy W. M. obsadzone były przez urzędników niemieckich z Rzeszy, którzy, nabywając prawa obywatelskie Gdańska, nie tracili ani swych praw, ani nawet swego stanu służbowego w Rzeszy. Jest to stara praktyka niemiecko-pruska, która w ten sposób zmierzała do tworzenia w obcych państwach agencji własnych opłacanych z cudzego skarbu. Urzędnicy Niemcy z Rzeszy w Gdańsku byli, oczywiście, głównym czynnikiem agitacji przeciwpolskiej, działając wbrew interesom W. M. i Polski. Równocześnie Rząd Polski zawiadomił senat W. M. Gdańska, że opłaty kolejowe w Dyrekcji Gdańskiej przyjmowane będą odtąd tylko w walucie polskiej (nie w guldenach gdańskich). Obydwa te posunięcia Rządu Polskiego wskazują, że okres ustępliwości, wobec Gdańska już się skończył.

Kronika miejscowa.

— Tydzień Polskiego Białego Krzyża Koło Krotoszyn odbywa się w dniach od 5—13 listopada 1932 r. Program Tygodnia jest następujący: 5 listopada Dancing w sali hotelu Wielkopolskiego, początek o godz. 21-tej wstęp za zaproszeniami. Orkiestra 56. pp., bufet we własnym zarządzie. Od 8—12 listopada wyświetlany będzie w kinie Bałtyk film pt. Patrol. 9 listopada o godz. 20-tej odbędzie się w sali hotelu Wielkopolskiego Wieczornica. 1. Słowo wstępne - p. dyrektorowa Kokelli 2. Orkiestra 56 p.p. Wlkp., 3. Solo fortepianowe - p. Sumińska, 4. Deklamacja - p. dyrektorowa Kokelli 5. Śpiew solowy - p. Sowińska, 6. Orkiestra. 7. Gra solowa: skrzypce i wiolonczela z tow. fortepianu, 8. Solo: wiolonczela, 9. Orkiestra 56 p.p. Wlkp. Wstęp na salę bezpłatny. Przyjmuje się dobrowolne datki. W niedzielę 13 bm. kwesta uliczna na cele Polskiego Białego Krzyża.

— Tydzień Rolniczy. W dniach od 6—13 XI br. odbywa się w całej Polsce Tydzień Rolniczy celem zadokumentowania niedoli rolniczej. W Krotoszynie odbędzie się zebranie dnia 8. XI o godz. 10-tej przedpoł. na sali hotelu Wielkopolskiego.

— Taniec. W tych dniach w Hotelu Wielkopolskim rozpoczyna lekcje tańca znany maître de danse Pan Antoszewski z Poznania. Lekcje odbywać się będą w poniedziałki i wtorki. Jak nas p. A. informuje liczy się on także z kryzysem i honorarium jest dlatego bardzo niskie. Oprócz tego udziela na życzenie lekcji w domach prywatnych.

— Kino. „Dwa serca biją w walca takt” oto tytuł filmu dźwiękowego, który dyrekcja kina-teatru „Bałtyk” sprowadziła i wyświetla od dziś. Oto urywek z tej operetki który śpiewa Krotoszyn. Ten czar walczyka do serce prznika — Walc przywiódł nas do kina Bałtyku.

— Wyłożenie trucizny. Przypominamy iż we wtorek 8 bm, winna być wyłożona trucizna patrz Orędownik nr. 82.

— U Ułoka Wojciecha przy ul. Leśnej 64 zakradli się złodzieje w nocy dzisiejszej i skradli 1 wieprza i 3 gęsi.

— Wyganów. Również do gospodarza Cunki Wojciecha włamali się w nocy dzisiejszej złodzieje i skradli 13 kur i 2 indyki.

— Dąbrowa. Wdowie Pinkowskiej Marji skradli złodzieje świeżo usypaną pierzynę.

— Kradzież ręczników. Do Seminarjum tutejszego zakradli się złodzieje przez okno piwnicy

i wynieśli niespostrzeżeni przez nikogo 52 ręczniki które uczniowie rozwiesili po kąpieli.

— **Zwyrodnienie.** W środę popoł. przychwylił p. Wasielewski mistrz siodlarski z ul. Koźmińskiej niejakiegoś Dolatę nieznanego miejsca pochodzenia, który próbował dokonać gwałtu na 4-letniej dziewczynce. Sprawcę, odstawiono na policję, a po spisaniu protokołu odstawiono do więzienia, który odpowiedni wymiar kary ustali.

— **Nakrywać doły kloaczne.** W środę wiecz. wpadł przy ul. Kaliskiej 47 do dołu kloaczego niejakis p. W., którego szczęśliwym trafem zdołała

żona wyciągnąć z tak nieprzyjemnego położenia. P. W. mógł kardzo łatwo przyplacić życiem lekomyślność gospodarza wzgl. wywożącego fekalja, dlatego też przestrzegamy wszystkich pp. właścicieli domów ażeby baczniejszą uwagę zwracano przy wywożeniu tych skarbów.

— **Jazda na gapę.** Policja tut. przytrzymała niejakiegoś Heretyńskiego Witolda który jechał bez biletu z Leszna do Krotoszyna. Zaznaczyć trzeba, że H. wracał z Legji Cudzoziemskiej i odebrana większą sumę przetrwonil w innych państwach, a teraz bez grosza przybył do Polski ażeby się stać ciężarem Państwa.

Tak tanio jeszcze nigdy nie było!

Płaszcz damskie, bezwzględnie za bezcen z kołnierkami futrzanemi — najmodniejsze fasony zł. 78,— 65,— 58,— 45,— 38,— **25,00**

Płaszcz męskie, bezwzględnie za bezcen najlepsze materiały — najmodniejsze fasony zł. 78,— 65,— 58,— 45,— 38,— **25,00**

MAGAZYN NAJLEPSZYCH GATUNKÓW

„BAZAR” W. TYKOCIŃSKI KROTOSZYN
Rynek 27 Tel. 36

Przetarg przymusowy.

W sobotę, dnia 5 listopada 1932 r. o godz. 15 sprzedam w Krotoszynie przy ul. Kaliskiej nr. 45 na mojej składnicy publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

2 pianina

Przetarg odbędzie się napewno.

KALEK, komornik sądowy.

Licytacja przymusowa.

W poniedziałek, dnia 7 listopada 1932 o godz. 11-ej w Koźminie w moim podwórzu przy ul. Klasztornej 20 sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę:

1 dryl i 1 fuzję.

(—) GLEMA, kom. sąd. w Koźminie.

Materiały wełniane, na płaszcze i kostjomy od 5 zł. metr. bielizna i bluzki od **zł. 1,50**

Jedwabie: jak metecory od 5 zł. metr. georgety od 3,80 mtr., crep mongol od 5 zł mtr.

Materiały męskie bielskie: na garnitury 25 zł. mtr., na palta 25 zł. mtr.

Płaszcz damskie w wielkim wyborze. Gatunki tylko pierwszorzędne, a ceny bezkonkurencyjnie niskie.

ALFONS HERDACH KROTOSZYN
RYNEK NR. 10

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek, dnia 7 listopada 1932 r. o godz. 10 sprzedam w Bożacinie publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

1 stóg pszenicy,

a o godz. 11 w Dzielicach maszynę do sżycia, i różne meble.

Zbiórka chętnych do kupna w Bożacinie przed zagrodą Michała Wysockiego, a w Dzielicach przed zagrodą Piotra Kowalewicza.

KALEK, komornik sądowy.

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek, dnia 7 listopada 1932 r. o godz. 12 sprzedam w Biadkach publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

1 stóg żyta

Zbiórka chętnych do kupna przy torze kolejowym.

KALEK, komornik sądowy.

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek, dnia 7 listopada br. o godz. 15-tej sprzedam w Krotoszynie przy ul. Florjańskiej 5 publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

rozne meble jak: bufet, stół, kanape, obrazy i firany na 4 okna.

KALEK, komornik sądowy